

3 ปรากฏการณ์สีเขียว ... ถึงเวลาเปลี่ยนโมเดลธุรกิจรับปีเถาะ

โดย ดร.รักษ วกิจโกคาทร

กรรมการผู้จัดการ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

สวัสดิ์ปีใหม่และขอต้อนรับผู้อ่านทุกท่านเข้าสู่ปีเถาะ ซึ่งคาดว่าจะเป็นอย่างอื่นหนึ่งปีในโลกอาจเผชิญความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในหลายด้าน โดยหนึ่งในกระแสหลักที่ทวีความสำคัญมาหลายปีต่อเนื่องและนับเป็น “Big Issue” ในปีนี้ คือ **ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม** ซึ่งเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับประเทศ ภาครัฐ ภาคธุรกิจ สังคม ไปจนถึงครัวเรือน เนื่องจากปัจจุบันปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ส่งสัญญาณเข้าสู่ภาวะวิกฤตชัดขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะในปี 2564 ที่เกิดภัยธรรมชาติทั่วโลกบ่อยครั้งและรุนแรงขึ้นเกือบ 5 เท่า เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา (ข้อมูลจาก World Meteorological Organization) ทั่วโลกจึงตื่นตัวและร่วมกันเร่งแก้ปัญหาผ่านเวทีการประชุมต่างๆ ทั้งการประชุม APEC 2022 ณ กรุงเตกซ เมื่อบลายปีที่ผ่านมา ซึ่งประเทศสมาชิกร่วมกันตั้งจุดหมายสำคัญไปสู่การเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนเป็น 2 เท่า ภายในปี 2573 และลดการใช้พลังงานต่อ 1 หน่วย GDP ลง 45% ภายในปี 2578 รวมถึงการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสมัยที่ 27 (COP 27) ณ ประเทศอียิปต์ มุ่งมั่นให้ 90% ของอุตสาหกรรมพลังงานโลกต้องปลอดคาร์บอน ภายในปี 2593 จะเห็นได้ว่า การที่ทั่วโลกมุ่งแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง จะทำให้ภูมิทัศน์และโมเดลธุรกิจเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ โดยขอยกตัวอย่าง **“ปรากฏการณ์สีเขียว”** ที่จะเริ่มเห็นชัดเจนมากขึ้นในปี 2566 ดังนี้

“ปรากฏการณ์ผู้บริโภคหัวใจสีเขียว ... สินค้าต้องรักษ์โลก ถึงจะถูกซื้อ”

หนึ่งในปรากฏการณ์สีเขียวที่ก่อตัวมาอย่างต่อเนื่อง คือ พฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปสู่การให้ความสำคัญกับการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่ตอบโจทย์การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งนับเป็นเมกะเทรนด์ที่กำลังขยายตัวในวงกว้างไปทั่วโลก โดยข้อมูลจาก Kantar บริษัทที่ปรึกษาชั้นนำระดับโลก ประเมินผู้บริโภคทั่วโลก พบว่ามีกลุ่ม Eco-Actives (ผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับการเลือกซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม) มีจำนวนเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจาก 16% ของประชากรโลกในปี 2562 เป็น 22% ในปี 2564 และคาดว่าจะเพิ่มสูงขึ้นแตะระดับ 50% หรือครึ่งหนึ่งของประชากรโลกภายในปี 2572 โดยผู้บริโภคที่มองหาสินค้า Eco-friendly มักให้ความสำคัญกับข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่ระบุบนบรรจุภัณฑ์ เช่น สามารถรีไซเคิลได้ ปริมาณการปล่อยคาร์บอน เป็นต้น นอกจากนี้ ปัจจุบันกลุ่มผู้บริโภค Eco-Actives สร้างมูลค่าตลาดสินค้าอุปโภคบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสูงถึง 446 พันล้าน

เปรียบเทียบอัตราขยายตัวผลการดำเนินงานของบริษัทในธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค

ประเทศ	บริษัทที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม	ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม
บราซิล	51%	12%
สหราชอาณาจักร	23%	5%
สเปน	9%	1%

ที่มา : Kantar, Europanel, GfK

ดอลลาร์สหรัฐ (ใกล้เคียงกับ GDP มาเลเซีย) ขณะที่เมื่อหันมาพิจารณาในมุมของผู้ผลิตก็พบว่า บริษัทที่ปรับโมเดลธุรกิจให้ตอบโจทย์สิ่งแวดล้อมก็ได้กระแสตอบรับที่ดีจากผู้บริโภคเช่นกัน สะท้อนจากผลสำรวจกลุ่มตัวอย่างบริษัทในธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภคใน 3 ประเทศ พบว่าบริษัทที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมักมีผล

การดำเนินงานดีกว่าค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม นับเป็นการตอกย้ำว่าการเปลี่ยนโมเดลธุรกิจสู่เส้นทางสีเขียวเป็นอีกหนึ่งแต้มต่อสำคัญที่จะซื้อใจและเจาะตลาดผู้บริโภคหัวใจสีเขียวที่กำลังเติบโตและจะเป็นกลุ่มผู้บริโภคสำคัญในระยะถัดไป

“ปรากฏการณ์มาตรการสีเขียว ... หากไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พลาดโอกาสการค้าระหว่างประเทศ”

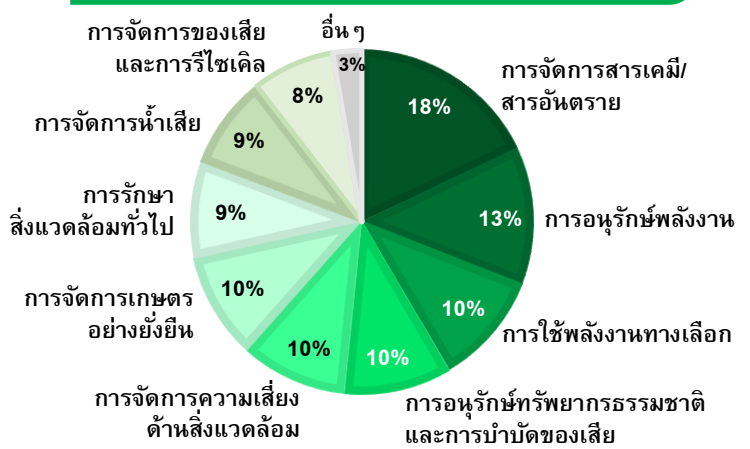
อีกหนึ่งปรากฏการณ์ที่จะส่งผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง คือ ปรากฏการณ์ มาตรการสีเขียวหรือมาตรการทางการค้าที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา จำนวน มาตรการทางการค้าด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและขยายขอบเขตให้ครอบคลุมปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมใน วงกว้างมากขึ้นเป็นลำดับ ข้อมูลจากองค์การการค้าโลก (WTO) ระบุว่ามาตรการทางการค้าด้านสิ่งแวดล้อม ทั่วโลก ณ ปี 2564 อยู่ที่ราว 17,000 มาตรการ เพิ่มขึ้นราว 6 เท่าจากปี 2554 (10 ปีที่ผ่านมา) ที่มีเพียง 2,652 มาตรการ โดยมีข้อสังเกตว่าประเทศที่ออกมาตรการจำนวนมาก มีทั้งประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหภาพยุโรป (EU) สหรัฐฯ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น รวมถึงกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่ (Emerging Markets) เช่น จีน บราซิล ฟิลิปปินส์

10 ประเทศ/กลุ่มประเทศที่มีมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุดในโลก

อันดับ	ประเทศ	จำนวนมาตรการ (ฉบับ)
1	EU	2,736
2	สหรัฐฯ	2,568
3	ออสเตรเลีย	1,054
4	จีน	830
5	แคนาดา	573
6	ญี่ปุ่น	415
7	บราซิล	402
8	เกาหลีใต้	363
9	ไต้หวัน	344
10	นิวซีแลนด์	315

ที่มา : World Trade Organization

ประเภทของมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมแบ่งตามวัตถุประสงค์

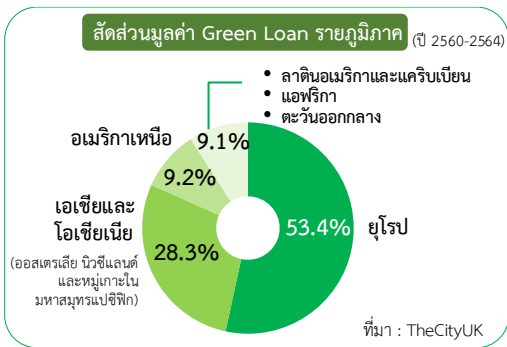
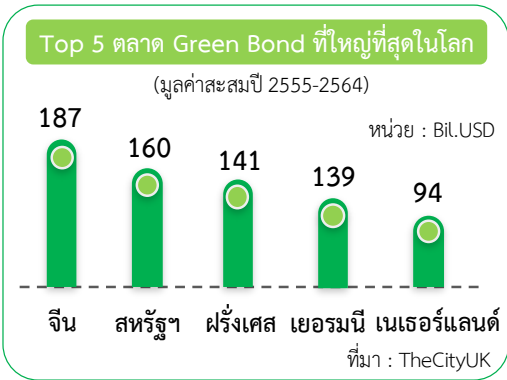
มาตรการเก็บภาษีคาร์บอนมาแรง ... คู่ค้าสำคัญของโลก ทั้ง EU และสหรัฐฯ เตรียมบังคับใช้

- มาตรการปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (Carbon Border Adjustment Mechanism : CBAM) ของ EU**
 กำหนดให้สินค้านำเข้าจากนอกกลุ่ม EU ที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง เช่น ซีเมนต์ เหล็ก อะลูมิเนียม ปุ๋ย ต้องซื้อใบรับรองการปล่อยคาร์บอน (CBAM Certificate) เพื่อเป็นการจ่ายค่าธรรมเนียมหรือค่าปรับในการปล่อยก๊าซคาร์บอน โดย คณะกรรมาธิการยุโรปเป็นผู้กำหนดราคาใบรับรองฯ และจะเริ่มทดลองใช้ในปี 2566-2568 (Transitional Period) ก่อนจะบังคับใช้เต็มรูปแบบในปี 2569
- ร่างกฎหมาย Clean Competition Act (CCA) ของสหรัฐฯ**
 กำหนดให้สินค้าที่มีกระบวนการผลิตที่ปล่อยคาร์บอนเกินเกณฑ์ที่กำหนด เช่น เชื้อเพลิงฟอสซิล ผลิตภัณฑ์จากการกลั่นปิโตรเลียม ปิโตรเคมี ปุ๋ย ซีเมนต์ เหล็ก อะลูมิเนียม กระดาษ ต้องเสียภาษีคาร์บอน โดยในเบื้องต้นจะเริ่มบังคับใช้กับผู้ผลิตในประเทศภายในปี 2567 ก่อนจะขยายขอบเขตไปยังกลุ่มผู้นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศในปี 2569

“ปรากฏการณ์กลไกทางการเงินสีเขียว ... เครื่องมือสำคัญเพื่อสร้างโลกที่ดีขึ้น”

ปรากฏการณ์สีเขียวสุดท้าทายที่กำลังมาแรงและทวีบทบาทสำคัญมากขึ้นในตลาดการเงินโลก คือ ปรากฏการณ์ กลไกทางการเงินสีเขียวหรือ Green Finance ซึ่งเป็นเครื่องมือทางการเงินใหม่ๆ ครอบคลุมทั้งด้านแหล่งที่มาของ เงินทุนและการใช้เงินทุนที่คำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ โดยรายงานของ TheCityUK ระบุว่าในปี 2564 ตลาด Green Finance โลกมีมูลค่า 540.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจาก 5.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯในปี 2555 หรือขยายตัวเฉลี่ยสูงถึงปีละ 68% (CAGR) ยิ่งไปกว่านั้น ยังทวีบทบาทสำคัญต่อตลาดการเงินโลกเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดย

ในปี 2564 มีสัดส่วน 4% ของมูลค่าตลาดการเงินโลก เพิ่มขึ้นจาก 0.1% ในปี 2555 ทั้งนี้ เครื่องมือทางการเงินที่มีบทบาทมากที่สุดในตลาด Green Finance คือ การระดมทุนผ่านการออกพันธบัตร (Green Bond) ซึ่งมีสัดส่วนมากที่สุด

ที่สุทธราว 90% โดยมีจีนและสหรัฐฯ ครองส่วนแบ่งตลาดใหญ่ที่สุดอยู่ที่ 14% และ 12% ตามลำดับ ขณะที่ในส่วนของ การให้สินเชื่อ (Green Loan) กว่าครึ่งหนึ่งกระจุกอยู่ที่ยุโรป นอกเหนือจากนี้ ยังมีเครื่องมืออื่นๆ เช่น การออกตราสารทุน (Green Equity) เป็นต้น เป็นที่คาดว่าตลาด Green Finance ทั่วโลกจะเติบโตอีกมากและมีหลากหลายรูปแบบมากขึ้น เนื่องจากนโยบายภาครัฐในหลายประเทศต่างหันมาส่งเสริมตลาด Green Finance อย่างเป็นทางการ เช่น โปรแกรม Carbon Emission Reduction Facility (CERF) ของจีนที่ให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำแก่สถาบันการเงินที่ 1.75% สำหรับธุรกิจพลังงานหมุนเวียน โปรแกรม Climate Lending Facility ของญี่ปุ่น ซึ่ง Bank of Japan จะให้เงินกู้แก่สถาบันการเงินสำหรับพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เกี่ยวกับการรักษาสีเขียวโดยไม่คิดดอกเบี้ย เพื่อนำไปปล่อยสินเชื่อดอกเบี้ยพิเศษแก่ภาคธุรกิจต่อ ซึ่งนับเป็นการจูงใจให้บริษัทต่างๆ เร่งปรับโมเดลธุรกิจให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อจะได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำได้อีกทางหนึ่ง

ปรากฏการณ์ข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการปฏิวัติทางธุรกิจของโลกที่มุ่งสู่การใส่ใจและช่วยกันปกป้องดูแลสิ่งแวดล้อม สำหรับประเทศไทยเองก็ตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ปัญหาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม โดยหันมาปรับกลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างยั่งยืนและสมดุลภายใต้ BCG Economy หรือเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy) โดยตั้งเป้าหมายในปี 2569 จะเพิ่มเม็ดเงินจาก BCG Economy อีก 1 ล้านล้านบาท สร้างการจ้างงานอีก 3.5 ล้านราย รวมถึงลดมลพิษทางสิ่งแวดล้อมลง 50% ซึ่งผู้ประกอบการสามารถนำแนวคิดหรือรูปแบบของ BCG มาประยุกต์ใช้กับธุรกิจของตน เพื่อตอบโจทย์โลกยุคใหม่และสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน โดย EXIM BANK ในฐานะธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย พร้อมยินดีข้างและให้การสนับสนุนผู้ประกอบการในการปรับตัวไปสู่ธุรกิจสีเขียวอย่างครบวงจร นอกจากนี้ EXIM BANK ยังร่วมมือกับหน่วยงานพันธมิตรในการพัฒนาศักยภาพและบ่มเพาะผู้ประกอบการ โดยเฉพาะ SMEs ในการยกระดับธุรกิจให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเติบโตได้อย่างสมดุล

การให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมจะเป็นหนึ่งในกุญแจสำคัญในการทำธุรกิจและไขประตูสู่ศักราชใหม่ ผู้ประกอบการทุกท่านควรตระหนักและเร่งปรับโมเดลธุรกิจให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็น การตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคหัวใจสีเขียว การปรับธุรกิจให้สอดคล้องกับมาตรการทางการค้าด้านสิ่งแวดล้อม และการใช้ประโยชน์จากเครื่องมือทางการเงินสีเขียว เพื่อไม่ให้พลาดโอกาสใหม่ๆ ที่รออยู่ ยิ่งไปกว่านั้น ธุรกิจของท่านจะเป็นหนึ่งในโลกที่สามารถช่วยสร้างโลกที่ดีขึ้นสำหรับลูกหลานของเราในอนาคตต่อไปครับ

Disclaimer : ข้อมูลต่างๆ ที่ปรากฏ เป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และการเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจเท่านั้น โดยธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยจะไม่รับผิดชอบในความเสียหายใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการที่มีบุคคลนำข้อมูลนี้ไปใช้ไม่ว่าโดยทางใด